

एम.ए.संस्कृतप्राच्यम्
सत्रार्द्धपरीक्षापाठ्यक्रमः
(नियमितच्छात्राणां कृते)
प्रथमसत्रार्द्धः
2016-17

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः
देवासमार्गः, उज्जयिनी (म.प्र.) 456010

दूरभाषः- (0734) 2526044, दूरप्रैषः- (0734) 2524845

अणुसङ्केतः - regpsvvp@rediffmail.com, अन्तर्जालपुटम् - www.mpsvvujain.org

महर्षि पाणिनि संस्कृत एवं वैदिक विश्वविद्यालय, उज्जैन (म.प्र.)

एम.ए. संस्कृतप्राच्यम् – परीक्षापाठ्यक्रमः

नियमावली

१. पाठ्यक्रमस्वरूपम् –

एम.ए.संस्कृतप्राच्यपरीक्षायां द्विवार्षिकःपाठ्यक्रमोऽयं चतुर्षु सत्रार्द्धेषु विभक्तो भविष्यति। पाठ्यक्रमेऽस्मिन् प्रतिसत्रार्द्धं चत्वारिपत्राणि भविष्यन्ति। एम.ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षापाठ्यक्रमे तृतीय-चतुर्थसत्रार्द्धयोः पाठ्यक्रमः वर्गीकृतः विद्यते तत्र साहित्यवर्गः, दर्शनवर्गश्च स्तः। तत्र स्वेच्छया कमप्येकं वर्गं स्वीकृत्य अध्येतुं शक्यते। चतुर्थसत्रार्द्धे पत्राणि भविष्यन्ति तत्र चतुर्थसत्रार्द्धस्य पत्रं स्वशास्त्रीयपरियोजनाप्रतिवेदनार्थम् १०० अनां विद्यते।

परियोजनाप्रतिवेदनमिदं विभागीयसमितिद्वारा निर्णीतस्य शोधनिर्देशकस्य निर्देशने निर्धारितविषयमधिकृत्य संस्कृतभाषायां ७५-१०० पृष्ठात्मकं निश्चिततिथिं यावत् परीक्षाविभागे समुपस्थापनीयं भविष्यति। पाठ्यक्रमे प्रतिपत्रं पत्राणि (५०) पूर्णाः भविष्यन्ति। तत्र १५ अनामान्तरिकं मूल्यांकनं ३५ अनां च बाह्यपरीक्षा (सैद्धान्तिकपरीक्षा) भविष्यति।

२ प्रवेशनियमाः

एम.ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षायां वक्ष्यमाणपरीक्षोत्तीर्णः प्रवेशमर्हति –

१. विश्वविद्यालयानुदानायोगनवदेहलीद्वारा प्राप्तमान्यताकविश्वविद्यालयस्य बी.ए. (संस्कृत)/शास्त्रपरीक्षोत्तीर्णः तत्समकक्षपरीक्षोत्तीर्णो वा एम.ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षायां प्रवेष्टुमर्हति।

२. स्नातकस्तरे येन संस्कृतं नाधीतम् सः एम.ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षायां प्रवेशमिच्छति चेत् तस्यकृते संस्कृतसंभाषणपत्रोपाधिपाठ्यक्रमः अनिवार्यः। पाठ्यक्रमोऽयं वार्षिकः। एम.ए. पाठ्यक्रमेण सहैव एषोऽपि पठितव्यो भविष्यति। संस्कृतसंभाषणपत्रोपाधिपाठ्यक्रमे उत्तीर्णता आवश्यकी।

३. परीक्षायोजना

१. एम.ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षायां सर्वेषु पत्रेषु प्रश्नोत्तराणां भाषा संस्कृतभाषा देवनागरीलिपिश्च स्याताम्। परियोजनाप्रतिवेदनमपि संस्कृतभाषयैव भविष्यति।

२. एम.ए. संस्कृतप्राच्यप्रथमद्वितीयवर्षपरीक्षयोः (प्रथम-द्वितीय-तृतीय-चतुर्थसत्रेषु) उत्तीर्णतार्थं प्रतिवर्षं समष्टिरूपेण ३६ प्रतिशतमः, प्रतिपत्रं च २० प्रतिशतमः अपेक्षिताः भविष्यन्ति।

आन्तरिकमूल्या नपरीक्षायामपि उत्तीर्णतार्थं ३६ प्रतिशताः अनिवार्याः।

आन्तरिकमूल्याङ्कनपरीक्षोत्तीर्णः एव सैद्धान्तिकपरीक्षायां सम्मेलितुमर्हः।

३. आन्तरिकमूल्याङ्कने सैद्धान्तिकपरीक्षायां च पृथक्-पृथक् उत्तीर्णताऽनिवार्या।

४. प्रतिसत्रं उत्तीर्णतायै अपेक्षितः १ अ : कृपा त्वेन दास्यते।

५. अधिकाधिकं द्वयोः प्रश्नपत्रयोः अनुत्तीर्णे सति पूरकपरीक्षां दातुं शक्यते।

४. प्रश्नपत्रनिर्माणयोजना -

प्रतिप्रश्नपत्रं निम्नानुसारं त्रिविधाः प्रश्नाः भविष्यन्ति। तत्र प्रतिप्रश्नमेको विकल्पोऽनिवार्यः।

क्रमां	प्रश्नप्रकारः	प्रश्नसंख्या	अ	योग
१	बहुविकल्पीयाः	५	१	५
२	लघूत्तरीयाः/टिप्पण्यात्मकाः	५	२	१०
३	निबन्धात्मकाः/व्याख्यात्मकाः	५	४	२०
४	आन्तरिकमूल्या नम्			१५
योग				५० अः

५. श्रेणिनिर्धारणम्

एम.ए.संस्कृतप्राच्यपरीक्षायां द्वयोरपि वर्षयोः प्राप्ताः अनां योगाधारेण निम्नलिखितरूपेण श्रेणिनिर्धारणं भविष्यति :-

- ६० प्रतिशतम्, ततो वा अधिकाः अनां च प्राप्याः प्रथमश्रेणिनिर्धारणम्।
- ४५ प्रतिशतम्, ततो वा अधिकाः अनां किन्तु ६० प्रतिशतमेभ्यो न्यूनाः अनां प्राप्याः च द्वितीयश्रेणिनिर्धारणम्।
- ३६ प्रतिशतम्, ततो वा अधिकाः अनां किन्तु ४५ प्रतिशतमेभ्यो न्यूनाः अनां प्राप्याः च तृतीयश्रेणिनिर्धारणम्।

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
प्रथमसत्रार्द्धः

प्रश्नपत्रम् - प्रथमम्
विषयः - वैदिकसाहित्यम्

पूर्णाङ्काः ५०

एककः १	ऋग्वेदसूक्तानि	०७
	• अग्निसूक्तम् — १.१	
	• इन्द्रसूक्तम् — २.१२	
	• वाक्सूक्तम् — १०.१२५	
	• नासदीयसूक्तम् — १०.१२६	
	• पुरुषसूक्तम् — १०.६०	
एककः २	ऋग्वेदसूक्तानि	०७
	• हिण्यगर्भसूक्तम् — १०.१२१	
	• पुरुरवा—उर्वशीसंवादसूक्तम् १०.६५	
	• यम—यमीसंवादसूक्तम् १०.१०	
	• विश्वामित्र—नदीसंवादसूक्तम् ३.३३	
	• सरमा—पणिसंवादः १०.१०८	
एककः ३	ब्राह्मण—आरण्यकसाहित्यम्	०७
	• वाक्—मनससंवादः (शतपथब्राह्मणे अ. ४ ब्रा. ५)	
	• प चमहायज्ञाः (तैत्तिरीयारण्यके प्रपा. २ अनु. १०)	
	• शूनः शेष आख्यानम् (ऐतरेयब्राह्मणे अ. ३३)	
एककः ४	पाणिनीयशिक्षा	०७
	(आदितः वर्णोच्चारकौशलमाहात्म्यं यावत्)	
एककः ५	पाणिनीयशिक्षा	०७
	(पाठकगुणविचारतः समाप्तिं यावत्)	

अनुशासितग्रन्थाः—

१. ऋक्सूक्तसंग्रहः	—	
२. पाणिनीय शिक्षा	—	
३. वैदिक साहित्य	—	डॉ. मुसलगाँवकरः
४. वैदिक साहित्य एवं संस्कृति	—	बलदेवोपाध्याय
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्बा विद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
प्रथमसत्रार्द्धः
प्रश्नपत्रम् - द्वितीयम्
विषयः - भारतीयदर्शनम्

पूर्णाङ्काः ५०

एककः १	तर्कभाषा (प्रत्यक्षमात्रम्)	०७
एककः २	सांख्यकारिका (आदितः ३५ कारिकां यावत्)	०७
एककः ३	सांख्यकारिका (३६ कारिकातः समाप्तिं यावत्)	०७
एककः ४	पातञ्जलयोगसूत्रम् (समाधिपादः)	०७
एककः ५	पातञ्जलयोगसूत्रम् (साधनपादः)	०७

अनुशंसितग्रन्थाः -

१. तर्कभाषा	-	केशवमिश्र
२. सांख्यकारिका	-	ईश्वरकृष्णः
३. पातञ्जलयोगसूत्रम् प्राप्तिस्थानम्	-	पतञ्जलि चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः -

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
प्रथमसत्रार्द्धः
प्रश्नपत्रम् - तृतीयम्
विषयः – पालिप्राकृतं भाषाविज्ञानञ्च

पूर्णाङ्कः ५०

एककः १	धम्मपद (चित्तवग्गो, धम्मवग्गो, बुद्धवग्गो, भिक्खुवग्गो, बाह्मणवग्गो)	०७
एककः २	कप्पूरमंजरी (प्रथमजवनिकान्तरम्)	०७
एककः ३	भाषास्वरूपं वर्गीकरण	०७
एककः ४	ध्वनिविज्ञानं अर्थविज्ञानञ्च (ध्वनिपरिचयः, उच्चारणस्थानानि, ध्वनिपरिवर्तनस्य कारणानि, अर्थस्यलक्षणम्, अर्थपरिवर्तनस्य दिशः, अर्थपरिवर्तनस्यकारणानि च)	०७
एककः ५	भारतीयभाषाशास्त्रीयचिन्तनम् (स्फोटः, तद्भेदाश्च चतुर्विधावाक्पदलक्षणम्, वाक्यार्थबोधः, शब्दार्थसम्बन्धः, शब्दनित्यवादश्च)	०७

अनुशंसितग्रन्थाः—

१. भाषाविज्ञान एवं भाषाशास्त्र	—	डॉ. कपिलदेव द्विवेदी
२. भाषाविज्ञान	—	डॉ. भोलानाथ तिवारी
३. भाषाविज्ञान की भूमिका	—	डॉ. देवेन्द्रनाथ शर्मा
४. वाक्यपदीयम्	—	भर्तृहरिः,
५. धम्मपद	—	
६. कप्पूरमंजरी	—	राजशेखरः
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्भा विद्याभवन, वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
प्रथमसत्रार्द्धः
प्रश्नपत्रम् - चतुर्थम्
विषयः — व्याकरणम्

पूर्णाङ्कः ५०

एककः १	स ज्ञाप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुद्याः)	०७
एककः २	संधिप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुद्याः)	०७
एककः ३	समासप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुद्याः)	०७
एककः ४	समासप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुद्याः)	०७
एककः ५	स्त्रीप्रत्ययप्रकरणम् (लघुसिद्धान्तकौमुद्याः)	०७

अनुशंसितग्रन्थः—

१. लघुसिद्धान्तकौमुदी — वरदराजाचार्यः
प्राप्तिस्थानम् — चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी।

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

- १ बहुविकल्पीयप्रश्नाः १ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः २ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः ४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम् १५

एम.ए. संस्कृतप्राच्यम्
सत्रार्द्धपरीक्षापाठ्यक्रमः
(नियमितच्छात्राणां कृते)
द्वितीयसत्रार्द्धः

2016-17

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः

देवासमार्गः, उज्जयिनी (म.प्र.) 456010

दूरभाषः- (0734) 2526044, दूरप्रेषः- (0734) 2524845

अणुसङ्केतः - regpsvmp@rediffmail.com, अन्तर्जालपुटम् - www.mpsvujain.org

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
द्वितीयसत्रार्द्धः

प्रश्नपत्रम् - प्रथमम्

विषयः — वैदिकसाहित्यम्

पूर्णाङ्कः ५०

एककः १	यजुर्वेद	अथर्ववेदयोः सूक्तानि	०७
		• शिवस ल्पसूक्तम्— यजुर्वेदः— ३४.१—०६ • पृथिवीसूक्तम् — अथर्ववेदः—१२.१ • राष्ट्राभिवर्धनसूक्तम् — अथर्ववेदः—१.२६	
एककः २	निरुक्तम्	पदविचारः, आख्यातविचारः, उपसर्गाः निपाताः, क्रियायाः षड्भावविकाराः)	०७
एककः ३	निरुक्तम्	(निरुक्ताध्ययनस्योद्देश्यानि, निर्वचनानि—आचार्यः, वीरः, हृदः, गोः, समुद्रम्, वृत्रः, आदित्यः उषस्, मेघः, वाक्, उदकम्, नदी, अश्वः, अग्निः, जातवेदस्, वैश्वानरः, निघण्टुः)	०७
एककः ४	तैत्तिरीयोपनिषद्	शिक्षावल्ली	०७
एककः ५	तैत्तिरीयोपनिषद्	भृगुवल्ली	०७

अनुशासितग्रन्थाः—

१ यजुर्वेदसंहिता		
२ अथर्ववेदसंहिता		
३ निरुक्तम्	—	यास्क
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्मा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.
४ तैत्तिरीयोपनिषद्	—	
प्राप्तिस्थानम्	—	संस्कृतभारती, नई दिल्ली

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
द्वितीयसत्रार्द्धः
प्रश्नपत्रम् - द्वितीयम्
विषयः — भारतीयदर्शनम्

पूर्णाङ्कः ५०

एककः १	वेदान्तसारः — (आदितःअनुबन्धचतुष्टयविवेचनं यावत्)	०७
एककः २	वेदान्तसारः — (ततःविवर्तविवेचनं यावत्)	०७
एककः ३	वेदान्तसारः — (ततःसमाप्तिं यावत्)	०७
एककः ४	अर्थसङ्ग्रहः (उत्पत्तिविधिविवेचनपर्यन्तम्)	०७
एककः ५	नास्तिकदर्शनानां सामान्यपरिचयः	०७

अनुशासितग्रन्थाः—

१. वेदान्तसारः	—	सदानन्दः
२. अर्थसंग्रहः	—	लौगाक्षिभास्करः
३. सर्वदर्शनसंग्रहः	—	माधवाचार्य
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
द्वितीयसत्रार्द्धः
प्रश्नपत्रम् - तृतीयम्
विषयः — धर्मशास्त्रम् अर्थशास्त्रञ्च

पूर्णाङ्काः ५०

एककः १	मनुस्मृतिः (प्रथमोध्यायः)	०७
एककः २	मनुस्मृतिः (द्वितीयाऽध्यायः)	०७
एककः ३	मनुस्मृतिः (सप्तमोऽध्यायः)	०७
एककः ४	याज्ञवल्क्यस्मृतिः (व्यवहाराध्याये दायविभाग प्रकरणम्)	०७
एककः ५	कौटिलीय अर्थशास्त्रम् (प्रथमाऽधिकरणम्)	०७

अनुशंसितग्रन्थाः —

१. मनुस्मृतिः
२. याज्ञवल्क्यस्मृतिः
३. कौटिलीय अर्थशास्त्रम्
प्राप्तिस्थानम् — चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
द्वितीयसत्रार्द्धः
प्रश्नपत्रम् - चतुर्थम्
विषयः — व्याकरणं निबन्धश्च

पूर्णाङ्काः ५०

एककः १	कारकप्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुद्याः—प्रथमाद्वितीयाविभक्ती)	०७
एककः २	कारकप्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुद्याः—तृतीयाचतुर्थीविभक्ती)	०७
एककः ३	कारकप्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुद्याः—पंचमीविभक्तिः)	०७
एककः ४	कारकप्रकरणम् (सिद्धान्तकौमुद्याः—षष्ठीसप्तमीविभक्ती)	०७
एककः ५	निबन्धः	०७

अनुशंसितग्रन्थौ :-

१. सिद्धान्तकौमुदी
(कारकप्रकरणम्)	—	भट्टोजिदीक्षितः
२. निबन्धशतकम्
प्राप्तिस्थानम्	—	कपिलदेव द्विवेदी
चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ४ = ४
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ४ = ८
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ४ = १६
४ पंचमैककतः निबन्धः	७ × १ = ७
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम.ए. संस्कृतप्राच्यम्
सत्रार्द्धपरीक्षापाठ्यक्रमः
(नियमितच्छात्राणां कृते)
तृतीयसत्रार्द्धः
2016-17

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः
देवासमार्गः, उज्जयिनी (म.प्र.) 456010

दूरभाषः- (0734) 2526044, दूरप्रेषः- (0734) 2524845

अणुसङ्केतः - regpsvtmp@rediffmail.com, अन्तर्जालपुटम् - www.mpsvvujain.org

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
तृतीयसत्रार्द्धः
साहित्यवर्ग

प्रश्नपत्रम् - प्रथमम्

विषयः — काव्यशास्त्रम्

पूर्णाङ्कः ५०

एककः १	काव्यप्रकाशः (प्रथमोल्लासात् द्वितीयोल्लासस्य लक्षणानिरूपणं यावत्)	०७
एककः २	काव्यप्रकाशः (ततः तृतीयोल्लासं यावत्)	०७
एककः ३	काव्यप्रकाशः (चतुर्थोल्लासः — रसभेदविवेचनं यावत्)	०७
एककः ४	काव्यप्रकाशः (चतुर्थोल्लासः — स्थायिभावविवेचनात् समाप्तिं यावत्)	०७
एककः ५	ध्वन्यालोकः प्रथमोद्योतः	०७

अनुशंसितग्रन्थाः—

१. काव्यप्रकाशः	—	आचार्यविश्वेश्वरः
२. काव्यप्रकाशः	—	श्रीनिवासशास्त्री
३. ध्वन्यालोकः	—	आनन्दवर्धनः
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
तृतीयसत्रार्द्धः
साहित्यवर्गे

प्रश्नपत्रम् - द्वितीयम्

विषयः — नाट्यशास्त्रम् नाटकञ्च

पूर्णाङ्काः ५०

एककः १	नाट्यशास्त्रम् षष्ठोऽध्यायः	०७
एककः २	मुद्राराक्षसम् (प्रथमो)	०७
एककः ३	मुद्राराक्षसम् (द्वितीयो)	०७
एककः ४	मुद्राराक्षसम् (तृतीयो)	०७
एककः ५	मुद्राराक्षसम् (चतुर्थो)	०७

अनुशंसितग्रन्थौ —

१. नाट्यशास्त्रम्	—	भरतमुनिः
२. मुद्राराक्षसम्	—	विशाखदत्तः
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
तृतीयसत्रार्द्धः
साहित्यवर्गे
प्रश्नपत्रम् - तृतीयम्
विषयः — काव्यम्

पूर्णाङ्कः ५०

एककः १	मेघदूतम्		०७
		(पूर्वमेघः — १ — ३२ पद्यानि)	
एककः २	मेघदूतम्		०७
		(पूर्वमेघः — ३३पद्यतः समाप्तिं यावत्)	
एककः ३	नलचम्पूः		०७
		(प्रथमोच्छवासे १ — ३२ पद्यानि यावत्)	
एककः ४	नलचम्पूः		०७
		(प्रथमोच्छवासे ३३पद्यतः समाप्तिं यावत्)	
एककः ५	हर्षचरितम्		०७
		(प चमोच्छवासः)	

अनुशंसितग्रन्थाः—

१. मेघदूतम्	—	कालिदासः
२. नलचम्पूः	—	त्रिविक्रमभट्टः
३. हर्षचरितम्	—	बाणभट्टः
प्राप्तिस्थानम्	—	चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

**एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
तृतीयसत्रार्द्धः
साहित्यवर्गे**

प्रश्नपत्रम् - चतुर्थम्

विषयः — संस्कृतसाहित्येतिहासः

पूर्णाङ्कः ५०

एककः १	वैदिकसंहिताः	०९
	<ul style="list-style-type: none"> • वेदकालनिर्णयः • संहितापरिचयः — ऋक् यजुः साम अथर्व च 	
एककः २	ब्राह्मणाः आरण्यकानि च	०९
	<ul style="list-style-type: none"> • ब्राह्मण-आरण्यकग्रन्थानां प्रतिपाद्यविषयः, • वर्गीकरणम्, परिचयश्च 	
एककः ३	उपनिषदः	०९
	<ul style="list-style-type: none"> • उपनिषदां परिचयः, • वर्ण्यविषयः वर्गीकरणञ्च 	
एककः ४	वेदा िनि	०९
	<ul style="list-style-type: none"> • वेदा िनाम् रचनाकालः, • वेदा िनाम् परिचयः, महत्त्व 	
एककः ५	पुराणेतिहासः	०९
	<ul style="list-style-type: none"> • पुराणस्यार्थः • पुराणलक्षणम् • पुराणपरिचयः, • प्रतिपाद्यविषयः, महत्त्व 	

अनुशासितग्रन्थाः —

१. संस्कृत साहित्य का समीक्षात्मक इतिहास	— डॉ. कपिलदेव द्विवेदी
२. संस्कृतसाहित्येतिहासः	— आचार्यलोकमणिः दहाल
३. संस्कृतसाहित्य का इतिहासः	— बलदेव उपाध्याय
प्राप्तिस्थानम्	— चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम.ए. संस्कृतप्राच्यम्
सत्रार्द्धपरीक्षापाठ्यक्रमः
(नियमितच्छात्राणां कृते)
चतुर्थसत्रार्द्धः
2014-15

महर्षिपाणिनिसंस्कृतवैदिकविश्वविद्यालयः
देवासमार्गः, उज्जयिनी (म.प्र.) 456010

दूरभाषः- (0734) 2526044, दूरप्रेषः- (0734) 2524845

अणुसङ्केतः - regpsvtmp@rediffmail.com, अन्तर्जालपुटम् - www.mpsvvujain.org

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
चतुर्थसत्रार्द्धः
साहित्यवर्गे

प्रश्नपत्रम् - प्रथमम्
विषयः — काव्यशास्त्रम्

पूर्णाङ्काः ५०

एककः १	काव्यप्रकाशः पंचमषष्ठोल्लासौ	०७
एककः २	काव्यप्रकाशः सप्तमोल्लासे रसदोषमात्रम्, अष्टमोल्लासः (सम्पूर्णः)	०७
एककः ३	काव्यप्रकाशः • नवमोल्लासः(सम्पूर्णः) • दशमोल्लासात् — उपमा, उत्प्रेक्षा—रूपक—श्लेष— निदर्शना परिसंख्या —अप्रस्तुतप्रशंसा—दीपक तुल्ययोगिता—दृष्टान्त—विशेषोक्ति विभावना, अर्थान्तरन्यासालंकाराः।	०७
एककः ४	औचित्यविचारचर्चा (आरम्भतः उपसर्गानौचित्यस्य विवेचनं यावत्)	०७
एककः ५	औचित्यविचारचर्चा (निपातौचित्यस्य विवेचनात् समाप्तिं यावत्)	०७

अनुशंसितग्रन्थौ —

१. काव्यप्रकाशः	—	मम्मटः
२. औचित्यविचारचर्चा प्राप्तिस्थानम्	—	क्षेमेन्द्रः चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
साहित्यवर्गे
चतुर्थसत्रार्द्धः
प्रश्नपत्रम् - द्वितीयम्
विषयः — नाट्यसाहित्यम्

पूर्णाङ्काः ५०

एककः १	मृच्छकटिकम् (प्रथमोऽङ्कः)	०७
एककः २	मृच्छकटिकम् (द्वितीयोऽङ्कः)	०७
एककः ३	उत्तररामचरितम् (प्रथमोऽङ्कः)	०७
एककः ४	उत्तररामचरितम् (द्वितीयतृतीयाङ्कः)	०७
एककः ५	उत्तररामचरितम् (चतुर्थप चमाङ्कौ)	०७

अनुशंसितग्रन्थौ —

१. मृच्छकटिकम्	—	शूद्रकः
२. उत्तररामचरितम् प्राप्तिस्थानम्	—	भवभूतिः चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
चतुर्थसत्रार्द्धः
साहित्यवर्गे
प्रश्नपत्रम् - तृतीयम्
विषयः — काव्यम्

पूर्णाङ्कः ५०

एककः १	नैषधीयचरितम् (प्रथमसर्गस्य १ तः ५० पद्यानि)	०७
एककः २	नैषधीयचरितम् (प्रथमसर्गस्य ५१ तः १०० पद्यानि)	०७
एककः ३	नैषधीयचरितम् (१०१ तः समाप्तिं यावत्)	०७
एककः ४	कादम्बरी (महाश्वेतावृत्तान्ते आरम्भतः महाश्वेतायाः आत्मवृत्तान्तारम्भपर्यन्तम्)	०७
एककः ५	कादम्बरी (महाश्वेतावृत्तान्ते स्नानागमनतः महाश्वेतादर्शने पुण्डरीकाऽवस्थापर्यन्तम्)	०७

अनुशंसितग्रन्थाः—

१. नैषधीयचरितम्	—	श्रीहर्षः
२. कादम्बरी	—	बाणभट्टः
३. नैषधपरिशीलन प्राप्तिस्थानम्	—	डॉ. चण्डिकाप्रसाद शुक्ल चौखम्भा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

एम्. ए. संस्कृतप्राच्यपरीक्षा
चतुर्थसत्रार्द्धः
साहित्यवर्गे

प्रश्नपत्रम् - चतुर्थम्

विषयः — संस्कृतसाहित्येतिहासः

पूर्णाङ्काः ५०

एककः १	आर्षकाव्यम्	०७
	(रामायणमहाभारतयोः संक्षिप्तपरिचयः, रचनाकालः सांस्कृतिकमहत्त्वम् परवर्तीसाहित्ये प्रभावश्च)	
एककः २	महाकाव्यपरिचयः	०७
	• कुमारसम्भवम् • बुद्धचरितम् • रावणवधम् • विक्रमांकदेवचरितम्	
एककः ३	नाट्यपरिचयः	०७
	• विक्रमोर्वशीयम् • वेणीसंहार • कर्णभारम् • रत्नावली	
एककः ४	गद्यचम्पूकाव्ययोः परिचयः	०७
	• दशकुमारचरितम्, कादम्बरी, वासवदत्ता • रामायणचम्पू, भारतचम्पू, यशस्तिलकचम्पू	
एककः ५	अलंकारशास्त्रपरिचयः	०७
	• अलंकारशास्त्रस्य सम्प्रदायानां परिचयः • प्रमुखाः अलंकारशास्त्रीयाः ग्रन्थाः	

अनुशासितग्रन्थौ —

१. संस्कृतसाहित्येतिहासः	—	लोकमणि दाहालः	प्राप्तिस्थानम्—चौखम्मा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.
२. संस्कृत साहित्य का समीक्षात्मक इतिहास	—	कपिलदेव द्विवेदी	प्राप्तिस्थानम्—चौखम्मा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.
३. संस्कृत साहित्य का इतिहास	—	बलदेव उपाध्याय	प्राप्तिस्थानम्—चौखम्मा विद्याभवन वाराणसी, उ.प्र.

अ विभाजनम्

प्रत्येकमेककतः अधोलिखितव्यवस्थानुसारं प्रश्नाः भवेयुः —

१ बहुविकल्पीयप्रश्नाः	१ × ५ = ५
२ लघूत्तरीयप्रश्नाः	२ × ५ = १०
३ दीर्घोत्तरीयप्रश्नाः	४ × ५ = २०
आन्तरिकमूल्यांकनम्	१५

—००—

प्रश्नपत्रम् - पंचमम्

विषयः — स्वशास्त्रीयपरियोजनाप्रतिवेदनम्

पूर्णाङ्काः १००

—००—